

Till finansutskottet

Finansutskottet har genom beslut den 18 april 1996 berett samtliga övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 1995/96:150 Ekonomisk vårproposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret m.m. jämte motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Propositionen

I propositionen föreslås bl.a. att riksdagen godkänner regeringens förslag till preliminär beräkning för samtliga utgiftsområden, inklusive dem utskottet har att behandla (propositionens yrkande 5 i berörd del).

Sammanfattning av propositionen

Utgiftstak för den offentliga sektorn m.m.

I propositionen presenteras regeringens förslag till utgiftstak för åren 1997–1999. I förutsättningarna för utgiftstaket ingår dels antaganden om den allmänna ekonomiska utvecklingen, dels en analys av vad tidigare beslut innebär. Propositionen redovisar också tidigare budgetpolitiska åtaganden. Analysen visar att målen för den offentliga sektorns sparande avseende åren 1997 och 1998 inte nås med de åtgärder som hittills beslutats. Det föreligger således ett behov av ytterligare budgetförstärkande åtgärder. Enligt tabellen på s. 63 i propositionen föreslås för utgiftsområde 5, Utrikesförvaltning och internationell samverkan, budgetförstärkningar (nettoeffekter) om 250 miljoner kronor för vardera åren 1997–1999. Inom utgiftsområde 7, Internationellt bistånd, föreslås 1 200 miljoner för 1997 och 600 miljoner för 1998.

Riksdagen beslöt våren 1995 på regeringens förslag att införa ett tak för de offentliga utgifterna. Enligt riksdagsbeslutet skall taket vara nominellt, flerårigt och omfatta hela den offentliga sektorn. Takets nominella karaktär innebär att beslut fattas om belopp i kronor vid ett visst tillfälle på basis av tillgänglig information. Att taket är nominellt innebär att inflationen inte särbehandlas i osäkerhetsavseende. Regeringen anser att utgiftstaket skall vara treårigt. Regeringen förelägger således nu riksdagen ett förslag om utgiftstak avseende åren 1997, 1998 och 1999. Detta beslut rullas våren

1997. Det innebär att beslutet avseende åren 1998 och 1999 ligger fast, om inte särskilda omständigheter föranleder en ändring av tidigare beslut, samtidigt som ett beslut avseende år 2000 fattas. Under den treårsperiod som utgiftstaket omfattar kan såväl den makroekonomiska utvecklingen som de ekonomiska konsekvenserna av redan fattade beslut bli annorlunda än vad som antagits, varför en viss budgetmarginal finns. Avsikten med en sådan marginal är dock inte att skapa utrymme för ofinansierade utgiftsökningar. En marginal på utgiftssidan skall inte innebära att respekten för saldorelaterade mål minskar, utan den tjänar i första hand till att ge flexibilitet och därmed minska risken för revideringar av utgiftstaket.

Regeringen har mot bakgrund av vissa antaganden beräknat konsekvenserna av redan fattade beslut för den offentliga sektorn och för staten. Beträffande behållningarna på reservations- och ramanslagen gäller att dessa under innevarande och följande år påverkas av besparingar, vilket kan förväntas minska anslagsbehållningen. Vid beräkningen av utgiftstaket för staten har antagits att behållningen på dessa anslag minskar med 4,5 miljarder kronor år 1997.

Utgiftstak fördelat på utgiftsområden m.m.

Riksdagen har beslutat om en indelning av statsbudgetens utgifter i 27 utgiftsområden. De områden utrikesutskottet har att bereda är UO5, Utrikesförvaltning och internationell samverkan, samt UO7, Internationellt bistånd. Enligt regeringens preliminära fördelning är budgettaken för dessa områden följande (miljoner kronor, löpande priser; jämförelseåret 1996 schablonmässigt beräknat):

	1996	1997	1998	1999
UO5 Utrikesförv. och int. samverkan	3 454	2 724	2 759	2 834
UO7 Internationellt bistånd	12 240	10 926	11 511	11 286

Vissa tekniska justeringar av ramarna kommer att göras inför 1996 års budgetproposition. Utöver dessa justeringar avser regeringen att under våren 1996 lägga fram förslag till riksdagen som kan påverka fördelningen mellan ramarna för utgiftsområdena utan att detta påverkar taket för de totala statliga utgifterna. Vidare kommer regeringen att samtidigt med budgetpropositionen avlämna en forskningspolitisk proposition.

Utgiftsområde 5: Utrikesförvaltning och internationell samverkan

Utgiftsområdet omfattar i huvudsak förvaltningskostnader för Utrikesdepartementet och de 96 utlandsmyndigheterna, bidrag till vissa internationella organisationer, nedrustnings- och säkerhetspolitiska frågor, handelspolitik samt information om Sverige i utlandet. De totala utgifterna för utgiftsområ-

det uppgår under år 1996 till ca 3,5 miljarder kronor, varav anslaget till utrikesförvaltningen utgör ca 1,7 miljarder kronor.

Effektivitetskravet på statlig konsumtion har för budgetåret 1995/96 inneburit bl.a. nedläggning av sju utlandsmyndigheter, indragning av ett stort antal tjänster vid kvarvarande myndigheter samt rationaliseringar vad gäller fastigheter och bostäder utomlands. Riksdagens beslut år 1995 om besparingar under perioden fram till år 1998 innebär också minskade bidrag till nordiskt samarbete.

Regeringen har vid sin beräkning av den ekonomiska ramen utgått från att ytterligare besparingar på 20 miljoner kronor görs inom utgiftsområdet fr.o.m. år 1998. Regeringen har också tagit hänsyn till att den del av anslaget för fredsfrämjande verksamhet som avser insatser med trupp utomlands fr.o.m. 1997 förs över till utgiftsområde 6 Totalförsvar. I förhållande till år 1996 har anslaget först minskats med 250 miljoner kronor. Preliminärt har återstående medel fördelats med ca 150 miljoner kronor på utgiftsområde 5 och ca 530 miljoner kronor på utgiftsområde 6 (efter hänsyn tagen till genomförd besparing), men fördelningen skall övervägas ytterligare i det fortsatta budgetarbetet bl.a. mot bakgrund av utvecklingen i Bosnien. Regeringen gör bedömningen att de fredsfrämjande insatserna framgent kommer att få ett ökat civilt inslag.

Utrikesdepartementet genomför nu en mycket genomgripande omorganisation för att anpassa departementet till de nya uppgifter som den tilltagande internationaliseringen medfört. Bland de områden som kommer att ägnas särskild uppmärksamhet under de närmaste åren är ett utvidgat och förstärkt EU-samarbete, stöd till FN:s och andra internationella organisationers arbete för internationell fred, säkerhet och mänskliga rättigheter samt ett utvidgat regionalt samarbete kring Östersjön.

Regeringen bedömer att verksamheten kan genomföras inom den ram som regeringen beräknar för utgiftsområdet. Ramen uppgår för år 1997 till 2 724 miljoner kronor, för år 1998 till 2 759 miljoner kronor och för år 1999 till 2 834 miljoner kronor.

Utgiftsområde 7: Internationellt bistånd

Utgiftsområdet omfattar utvecklingssamarbete med u-länder samt länder i Central- och Östeuropa. För år 1996 beräknas de totala utgifterna till 12,2 miljarder kronor varav ca 11,4 miljarder kronor för utvecklingssamarbetet med u-länder och ca 0,8 miljarder kronor för samarbetet med Central- och Östeuropa. Den totala biståndsramen (inkl. avräkningar från andra utgiftsområden) för samarbetet med u-länder beräknas till 13,4 miljarder kronor.

Ambitionen är att Sverige åter skall uppnå enprocentsmålet för biståndsramen när de statsfinansiella förutsättningarna föreligger. Saneringen av de offentliga finanserna har emellertid nödvändiggjort ett avsteg från enprocentsmålet. Riksdagen har tidigare beslutat att hålla biståndet på en nominellt oförändrad nivå. Regeringen har i sin beräkning av den ekonomiska ramen utgått från att biståndsramen sänks till en nivå som motsvarar 0,7 % av BNI. Även efter denna åtgärd uppfyller Sverige det av FN antagna målet 0,7 %.

Från biståndsramen avräknas vissa asylkostnader, medel för EU:s gemensamma bistånd samt vissa administrationskostnader. För år 1997 sänks asylavräkningarna med 200 miljoner kronor jämfört med innevarande budgetår. Avräkningens storlek för åren 1998 och 1999 skall beräknas på vid budgeteringstillfället tillgängligt prognosunderlag. Ytterligare 25 miljoner kronor kommer fr.o.m. 1997 att avräknas för bl.a. administrationskostnader.

Det överordnade målet för det svenska utvecklingssamarbetet med u-länder är att höja de fattiga folkens levnadsnivå. De av riksdagen fastlagda biståndspolitiska målen är att bidra till resurstillväxt, ekonomisk och politisk självständighet, ekonomisk och social utjämning, demokratisk samhällsutveckling samt en framsynt hushållning med naturresurser och omsorg om miljön. Regeringen har i en proposition till riksdagen under våren 1996 föreslagit att jämställdhet mellan kvinnor och män skall vara ett sjätte mål för biståndet.

Samarbetet med Central- och Östeuropa utgör en viktig del av svensk utrikes- och säkerhetspolitik. De övergripande målsättningarna för samarbetet med Central- och Östeuropa är att främja en säkerhetsgemenskap, fördjupa demokratin, stödja en socialt hållbar ekonomisk omvandling samt stödja en miljömässigt hållbar utveckling. Samarbetet sker främst i Estland, Lettland, Litauen, Polen och nordvästra Ryssland. Insatser kan även göras i andra länder i övriga Central- och Östeuropa. Riksdagen har beslutat om ett samarbetsprogram omfattande budgetåren 1995/96, 1997 och 1998. Regeringen kommer under år 1998 att lämna förslag på omfattningen och inriktningen för samarbetet efter år 1998.

Regeringen bedömer att verksamheten kan genomföras inom den ram som regeringen beräknar för utgiftsområdet. Ramen uppgår för år 1997 till 10 926 miljoner kronor, för år 1998 till 11 511 miljoner kronor och för år 1999 till 11 286 miljoner kronor.

Uppföljning

Den förändrade budgetprocessen med ramar och utgiftstak ställer ökade krav på uppföljning, både under löpande budgetår och efter budgetårets slut. Den sistnämnda kommer i framtiden att presenteras i budgetpropositionen, men på grund av övergången från det brutna budgetåret till det kalenderårsbase-rade sker redovisningen i år i föreliggande proposition.

I avsnittet om uppföljning av budgetåret 1994/95 anför regeringen följande vad avser Utrikesdepartementets verksamhetsområde.

Av principiellt intresse är RRV:s iakttagelser om entledigande av personal i samband med sammanslagningen den 1 juli 1995 av myndigheterna Sida, BITS, SAREC, Swedecorp och Styrelsen för u-landsutbildning. RRV är kritiskt till utformningen av de avgångsvederlag eller retroaktiva löner som utbetalats i samband med entledigande. Regeringen anser att frågan är av stor principiell vikt. Med anledning av RRV:s iakttagelser har en diskussion inletts mellan regeringskansliet, Arbetsgivarverket och RRV. Regeringen avser återkomma till riksdagen i denna fråga.

RRV har vidare granskat Exportkreditnämndens långsiktiga garantigivning och därvid haft synpunkter på bl.a. riskspridningen och på hur samhällsin-tresset beaktas. Dessa frågor är under beredning inom regeringskansliet.

Motionerna

Motionsyrkandena

Utskottets yttrande omfattar – helt eller delvis – följande med anledning av propositionen väckta motioner: Fi78 (m), Fi80 (v), Fi90 (fp), Fi79 (fp), Fi92 (s), Fi81 (mp), Fi93 (kds), Fi82 (kds) och Fi94 (c).

Sammanfattning av motionerna

Den del av Moderata samlingspartiets *motion Fi78 (m)* som berör utskottets beredningsområde täcks av *yrkande 5 (delvis)*.

Motionärerna anför inledningsvis att de utgiftsminskningar de föreslår för de kommande tre budgetåren leder till att det statliga utgiftstaket kan sänkas. Om de föreslagna taken för statens utgifter behöver överskridas får regeringen återkomma till riksdagen med redovisning av varför det ökade resursbehovet uppstått samt förslag till åtgärder för att uppfylla det ursprungligen fastställda taket för de statliga utgifterna. De av regeringen föreslagna s.k. budgetmarginalerna avvisas således.

I motionen föreslås följande utgiftstak för de områden utrikesutskottet har att bereda (miljoner kronor; löpande priser; uppräknade med 3,3 % för 1997 och 3 % för 1998 respektive 1999):

	1997	1998	1999
UO5 Utrikesförv. och int. samverkan	2 776	2 812	2 889
UO7 Internationellt bistånd	10 130	10 053	9 127

Förslaget beträffande *utgiftsområde 5, Utrikesförvaltning och internationell samverkan*, kommenteras på följande sätt.

Internationaliseringen ställer ökade kvalitativa och andra krav på utrikesförvaltningen. Ett kraftfullt och framgångsrikt agerande inom ramen för EU och särskilt dess gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik liksom arbetet på en gemensam europeisk säkerhetsordning fordrar en gedigen kompetens samt svensk närvaro i hela Europa och Medelhavsområdet.

Den snabba globaliseringen fordrar också svensk diplomatisk närvaro inte bara i utomeuropeiska industriländer utan särskilt i det dynamiska Asien och Latinamerika. Utvecklingen av starka handels- och mänskliga relationer ställer högre krav på utrikesförvaltningen.

Utrikesdepartementet bör återfå ansvaret för biståndspolitiken. En särskild enhet med inriktning på fattigdomsutrotning, mänskliga rättigheter och demokratiutveckling bör inrättas i Afrika. Sida bör avvecklas till förmån för en

mer decentraliserad hantering av utvecklingsbiståndet under Utrikesdepartementets strategiska ledning. Utvecklingsbistånd via ideella organisationer skall hanteras genom en särskild beredning inom departementet.

Vad avser *utgiftsområde 7, Internationellt bistånd*, anför motionärerna följande.

Utgiftsområdet bör omfatta insatser och stöd för att främja mänskliga rättigheter och demokrati, fattigdomsutrotning i u-länder, omvandling i Central- och Östeuropa, humanitär hjälp vid katastrofer, kriser och krig samt förebyggande, fredsbevarande och fredsskapande verksamheter som genomförs med militär trupp utomlands.

Stödet till främjandet av mänskliga rättigheter och demokrati sker främst genom suveränitetsstödet till Estland, Lettland och Litauen samt stödet för uppbyggnad av rättsstaten och det civila samhällets institutioner såväl i Central- och Östeuropa som i u-länder. Därutöver görs betydande insatser via EU.

Offentligt bistånd skall främst inriktas på att främja rättsstaten, grundläggande utbildning samt grundläggande hälsovård för alla. I övrigt skall hindren för människors strävan bort från fattigdomen undanröjas. Att säkerställa en långsiktig hushållning med naturresurser är också en viktig uppgift.

Det långsiktiga utvecklingsbiståndet skall vara knutet till en snabb avveckling av fattigdomen. Bistånd får inte utgå till statsmakten i de länder där denna förhindrar utveckling och gör sitt folk fattigare. Bistånd skall – med undantag av fall av återuppbyggnad – inte utgå till statsmakten i länder med högt biståndsberoende (10–20 % av BNP eller mer). Bistånd skall ej heller gå till den statsmakt som grovt bryter mot mänskliga rättigheter och förtrycker sitt folk. I sådana fall kan bistånd direkt till det civila samhället via missionen eller andra ideella organisationer vara särskilt befogat.

De nya demokratierna i Central- och Östeuropa skall stödjas i arbetet på en snabb omvandling till demokrati och marknadsekonomi. Insatser för rättsstatens uppbyggnad och marknadsekonomin institutioner liksom stöd för kärnkraftssäkerhet och bekämpning av miljöföroreningar har hög prioritet. Biståndet till Central- och Östeuropa bör gradvis minska i takt med ländernas utveckling för att på sikt avvecklas.

Sverige måste ha en ordentlig beredskap för snabba insatser i samband med katastrofer så att svenska insatser kompletterar det som görs från annat håll.

Militära insatser inom FN:s ram eller i Nato:s genomförandestyrka (IFOR) i Bosnien-Hercegovina är Sveriges bidrag till internationell frihet och säkerhet. Uppdragen måste slutföras på ett tillfredsställande sätt, även om det tar lång tid. Beredskap bör finnas för ytterligare insatser om läget så påfordrar.

En av de fem huvudpunkterna i Vänsterpartiets *motion Fi80 (v)* rör biståndet (*yrkande 6 i berörd del*). Motionärernas synsätt framställs mot bakgrund av att de avvisar förslaget till utgiftstak, vilket anses förhindra en sysselsättningsbefrämjande politik.

Propositionens förslag kritiserar dels eftersom de utgiftsnivåer som presenteras är synnerligen preliminära, dels eftersom det inte finns någon möjlighet att bedöma hur de räknats fram. Motionärerna anser därför att det inte är

meningsfullt att försöka räkna fram några alternativa utgiftsnivåer. Regeringens förslag avvisas och motionärerna begränsar sig till att diskutera de konkreta förslag som presenteras i propositionen.

Inledningsvis i motionen konstateras att regeringen aviserar ytterligare en stor besparing på biståndet efter beslutet 1995 då en frysning av biståndsnivån gjordes. Mot bakgrund av den långa traditionen i Sverige av internationellt solidaritetsarbete avvisas denna ytterligare besparing. Att sänka biståndet till 0,7 % av BNI innebär en så kraftig nedskärning i biståndet och en så avgörande förändring i biståndspolitikerna att alla vidare proklamationer om enprocentsmål inte längre framstår som trovärdiga. Den fortsatta nedbantningen av biståndet skadar Sveriges internationella anseende.

Sverige måste, anser motionärerna, som ett relativt sett rikt land kunna avstå resurser till internationellt bistånd. Konstruktionen att knyta biståndet till BNI har bidragit till att biståndet i praktiken sjunkit under en period av sämre ekonomisk utveckling. Bistånd är en fråga om moral och solidaritet, men det ligger också i Sveriges ekonomiska intresse att tredje världens länder utvecklas och stabiliseras. En starkare utveckling av ekonomierna i tredje världen skapar möjligheter för svenska företag, för handel och för export. EU-medlemskapet är negativt ur handelspolitisk synpunkt och medför ökade handelshinder genom att den slår mot tredje världens länder. Vänsterpartiet föreslår en friare handelspolitik och ett generösare stöd till utvecklingsländerna.

I *motion Fi90 (fp)* uppmanar motionärerna riksdagen att ge regeringen till känna att en plan bör upprättas om att snarast återställa Sveriges löfte om det utlovade enprocentsmålet för biståndet, *yrkande 1*. Motionärerna anför att vi måste inse att vi kommit till en vändpunkt och att global överlevnad, demokrati och fred inte kan vinnas genom en hårdare attityd mot dem som är mest utsatta i världen. Solidariteten måste enligt motionärerna än en gång visa sig gränslös. Regeringen bör vidare prioritera ideellt biståndarbete, *yrkande 2*. De insatser av ideell karaktär som utförs av Röda korset, Rädda Barnen och svenska missionssällskap har varit banbrytande både vad gäller effektiviseringar och opinionsbildande insatser i vårt land. Detta arbete bör stärkas och uppmuntras.

En huvudpunkt i *motion Fi79 (fp)* är att sänkningen av u-landsbiståndet avvisas. Motionärerna befarar att enprocentsmålet definitivt övergivits av regeringen, och de accepterar ej att de allra fattigaste än en gång skall betala för den svenska regeringens oförmåga att få Sveriges ekonomi i balans. Det viktigaste är dock att biståndsdebatten inte blir en exercis i procentsatser. U-hjälpen syftar ytterst till att angripa mänskligt lidande. Massfattigdomen måste utrotas och demokratins idéer spridas.

Solidariteten är ett tillräckligt starkt mål för ett omfattande bistånd, men motionärerna pekar också på att en positiv demokratisk och ekonomisk utveckling i u-länderna i hög grad ligger i Sveriges eget intresse.

Motionärerna anser att det råder stor förvirring om innebörden av regeringens förslag till sänkning av biståndet med 1,2 miljarder kronor. De anser att detta inte förefaller stämma med andra uppgifter i propositionen, t.ex. att biståndet uppgår till 0,7 % av BNI.

Enligt motionen bör regeringen i en skrivelse till riksdagen redovisa hur löftet att avstå en procent till u-länderna skall fullföljas. Detta bör ges regeringen till känna (*yrkande 9*).

I Folkpartiets motion indelas förslagen till utgiftsförändringar i tre grupper. Biståndet behandlas under rubriken rättvis fördelningspolitik och föreslås jämfört med regeringens förslag ökas med 1,2 miljarder för 1997, 1,5 miljarder för 1998 och 1,8 miljarder för 1999 (*yrkande 4 delvis*).

I *motion Fi92 (s)*, begärs att anslagen i proposition 1995/96:150 för åren 1997–1999 ändras på följande sätt. För år 1997 begärs i *yrkande 1* en ändring så att utgiftsområde UO6 (totalförsvaret) minskas med 1 130 miljoner kronor och utgiftsområdet UO7 (internationellt bistånd) ökas med 1 130 miljoner kronor. *Yrkande 2* avser år 1998 då utgiftsområde UO22 (kommunikationer) föreslås minskas med 500 miljoner kronor och utgiftsområde UO7 (internationellt bistånd) ökas med 500 miljoner kronor.

Yrkande 3 hänför sig till år 1999 då motionären föreslår att utgiftsområde UO6 (försvaret) minskas med 870 miljoner kronor och utgiftsområde UO7 (internationellt bistånd) ökas med 870 miljoner kronor.

I *yrkande 4* hemställs att riksdagen skall ge regeringen till känna behovet av en plan för att inom fem år återupprätta det internationella biståndet till 1% av BNI. Motionären hävdar att regeringen har en lång, viktig och obruten tradition att värna solidariteten med världens fattiga. Biståndsmålet 1% av BNI och utformningen av biståndet har därvid varit en viktig symbolhandling och har på många sätt varit en förebild för världens länder.

Jämfört med regeringen föreslår Miljöpartiet i *motion Fi81 (mp)* *yrkande 4 (delvis)* ingen förändring i taket för utgiftsområde 5, Utrikesförvaltning och internationell samverkan. För utgiftsområde 7, Internationellt bistånd, föreslås höjningar jämfört med regeringens förslag (miljoner kronor; löpande priser) med 1 430 för 1997, 1400 för 1998 och 1000 för 1999.

Den av regeringen föreslagna besparingen på 20 miljoner kronor per år inom utgiftsområde 5 som regeringen föreslår får, enligt motionärerna, inte drabba Sveriges representation i utlandet eller bidraget till FN.

I motiveringen till sitt förslag till höjt utgiftstak inom utgiftsområde 7, Internationellt bistånd, anför Miljöpartiet att 1 % av BNI till bistånd är en liten summa om man sätter den i relation till den solidaritet och det stöd som den rikare delen av världen är skyldig den fattigare delen. Industrieländerna har under lång tid utnyttjat länderna i tredje världen, länder som ofta har stora naturtillgångar såsom skog och mineraler. Hjälptill självhjälp och utvecklingssamarbete landkategorierna emellan är nödvändigt för att snabbt ändra utsatta människors situation (*yrkande 30*).

Enligt motionärerna avtecknas en ny, säkerhetspolitisk hotbild för Sverige. Klyftan mellan fattiga och rika ökar samtidigt som natur och miljö förstörs och naturresurserna krymper. Biståndet kommer här in som ett nytt säkerhetspolitiskt instrument med stor betydelse för global stabilitet och internationella fredssträvanden. Detta är ett starkt skäl till att inte skära ytterligare i biståndet.

Mot denna bakgrund motsätter sig motionärerna propositionens förslag till neddragning av biståndet (*yrkande 29*) och föreslår i stället att biståndet

stegvis höjs. Riksdagen bör fastslå att ambitionen är att anslå minst 1 % av BNI i bistånd.

Det framhålls också i motionen att handels- och näringsstrukturer bör påverkas i syfte att minska råvaruberoendet och stärka självtilliten i u-länderna (*yrkande 31*). Hållbar utveckling måste vara det övergripande målet i internationellt utvecklings- och handelssamarbete. Viktigt är också att föra en ekonomisk politik som stärker kronans ställning gentemot dollarn eftersom u-ländernas valuta vanligen är knuten till dollarn.

I motionen tas också östbiståndet upp. Behovet av ekonomiskt bistånd till det fortsatta arbetet för miljön i och kring Östersjön är stort, liksom till kärnsäkerhet och nedläggning av kärnkraftverk. På energiområdet behövs start- och hjälp till alternativ energiproduktion. Likaså behövs förbättringar av mottagningsanordningar för fartygsavfall samt skydd av natur och den biologiska mångfalden. Enligt motionärernas förslag bör därför beräknas att sammantaget 1 030 miljoner kronor avsätts till en miljöfond för Östeuropa under den närmaste treårsperioden.

I *motion Fi93 (kds)*, *yrkande 1*, hemställer motionärerna att regeringen fastställer en plan för återgång till enprocentsmålet senast år 2001 eller tidigare, beroende på den ekonomiska utvecklingen. Motionärerna hävdar att enprocentsmålet trots behoven och nöden i världen nu förpassats till historieböckerna. De anför vidare att biståndet bygger på en bred förankring i det svenska samhället, ett stöd som har sitt ursprung i solidariteten med fattiga människor. Ett annat skäl till bistånd är att Sverige i och med sin ratifikation av FN:s barnkonvention har förbundit sig att verka för barnens rätt till en dräglig tillvaro oavsett hemort. I *yrkande 2* hemställs, liksom i Kristdemokraternas partimotion, att riksdagen ger regeringen till kända motionärernas förslag till biståndsram för åren 1997–1999. Jämfört med regeringens förslag innebär detta höjningar med 2 544 miljoner kronor för 1997, 2 857 miljoner kronor för 1998 och 4 314 miljoner kronor för 1999. (Inga förändringar föreslås beträffande utgiftsområde 5, Utrikesförvaltning och internationell samverkan.) Med det framförda förslaget redovisas en ram motsvarande 0,93 % av BNI för periodens sista år (1999).

Kristdemokraterna avvisar i *motion Fi82 (kds)* regeringens stora nedskärningar för världens fattigaste och föreslår (*yrkande 7, delvis*) anslag som leder tillbaka mot enprocentsmålet. Jämfört med regeringens förslag innebär detta höjningar med 2 544 miljoner kronor för 1997, 2 857 miljoner kronor för 1998 och 4 314 miljoner kronor för 1999. (Inga förändringar föreslås beträffande utgiftsområde 5, Utrikesförvaltning och internationell samverkan.)

Motionärerna erinrar om att riksdagen redan 1968 beslöt om det s.k. enprocentsmålet. Kopplingen till BNI innebär en medveten, automatisk koppling till Sveriges ekonomiska bärkraft. Biståndet har efter hand minskats till först 0,93 %, sedan 0,81 %, och nu föreslås 0,7 %. Kristdemokraterna finner detta orättfärdigt och oacceptabelt. Alla människor har ett unikt och lika värde. Detta är drivkraften för den solidaritet och det ansvar vi måste visa omvärlden. Förutom solidaritetstanken anför säkerhetspolitiska skäl för ett kraftfullt och effektivt bistånd. Ju mer vi kan främja demokratisk, social och

ekonomisk utveckling desto mindre blir risken för väpnade konflikter. Även befolkningsfrågan är av avgörande betydelse för framtiden när det gäller möjligheten att uppnå balans mellan resurser och folkmängd. Bistånd har dessutom en icke oväsentlig betydelse för det svenska näringslivet och därmed för den svenska ekonomin.

I motionen kritiserar regeringens beräkningsmetoder och motionärerna säger sig välja att föreslå en plan för en återgång till enprocentsmålet, vilket kan ske senast år 2001 eller dessförinnan om ekonomin så tillåter. Med det framförda förslaget redovisas en ram motsvarande 0,93 % av BNI för periodens sista år (1999).

Kristdemokraterna föreslår att östbiståndets volym under tidsperioden blir ograverad, 810 miljoner kronor.

I *motion Fi94 (c)*, hemställer motionären att den av regeringen föreslagna nedsänkningen av det svenska internationella biståndet avslås av riksdagen, *yrkande 1*. Sänkningen är allvarlig hävdas det, både med hänsyn till konsekvenserna för de svenska biståndsinsatserna och med hänsyn till vår trovärdighet när vi vill försöka få andra länder att ta ett större ansvar för de globala utvecklingsproblemen. I *yrkande 2* begärs att regeringen ges i uppdrag att upprätta en plan för att inom fem år åter uppfylla enprocentsmålet.

Utskottet

Våren 1995 beslöt riksdagen att införa ett tak för de offentliga utgifterna. Enligt beslutet skall taket vara nominellt, flerårigt och omfatta hela den offentliga sektorn. I den här aktuella propositionen förelägger regeringen riksdagen ett förslag om utgiftstak avseende åren 1997, 1998 och 1999. Riksdagen har vidare beslutat om en indelning av statsbudgeten i 27 utgiftsområden, varav utrikesutskottet har beredningsansvar för två, utgiftsområde 5, Utrikesförvaltning och internationell samverkan, samt utgiftsområde 7, Internationellt bistånd.

I propositionen framhålls (bl.a. på s. 72) att de ramar som redovisas för respektive utgiftsområde är preliminära. Utskottet vill inför sitt fortsatta ställningstagande betona att så är fallet och att det slutliga ställningstagandet som hösten 1996 skall göras beträffande budgeten för 1997 måste baseras på ett mera fullständigt underlag. Utskottet ansluter sig emellertid till den principiella uppläggningsen av budgetarbetet och de huvudsakliga riktlinjer som propositionen ger uttryck för.

Enligt utskottets uppfattning bör därför motion Fi80 (v) yrkande 6 avstyrkas i berörd del.

Med de i propositionen angivna förutsättningarna anser utskottet att det preliminära förslaget till utgiftstak för utgiftsområde 5, Utrikesförvaltning och internationell samverkan, för åren 1997–1999 är väl avvägt. Utskottet menar att det inte är lämpligt att mot bakgrund av det nu framlagda underlaget ha någon mening om hur medlen inom detta utgiftsområde bör fördelas.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionerna Fi78 (m) yrkande 5 och Fi81 (mp) yrkande 4, båda i berörd del, bör avstyrkas.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det statsfinansiella läget motiverar kraftfulla åtgärder i olika avseenden. Som framgår av propositionen kommer betydande nedskärningar vad avser u-landsbiståndet att föreslås i höstens budgetproposition. Med tanke på det parlamentariska ansvar som åvilar regeringen, på beloppens förmodade betydelse och på att regeringen genom den tänkta åtgärden kommer att frångå riksdagens tidigare beslut om riktlinjer för ram för u-landsbiståndet finner utskottet det angeläget att konsekvenserna av de förutskickade neddragningarna redovisas i den kommande budgetpropositionen.

Enligt utskottets uppfattning bör prioriteringarna i det vidare budgetarbetet göras så att men ej uppkommer för pågående projekt och så att landprogrammen så långt möjligt kan fullföljas. Vidare bedöms det fattigdomsinriktade biståndet som fortsatt angeläget. Utskottet vill därutöver fästa uppmärksamheten på att de reservationer som finns till följd av tidigare riksdagsbeslut disponeras på så sätt att de neddragningar som kan förmodas bli beslutade under höstriksdagen genomförs med rimliga övergångstider och med långsiktigheten i biståndet för ögonen.

Som framgått ovan ställer sig utskottet bakom besparingar även i de delar de berör utgiftsområde 7, Internationellt bistånd. Med givna förutsättningar och med särskilt beaktande av att tidigare budgetreservationer i snabbare takt kan komma till utnyttjande är utskottet berett att, under nedan angivna betingelser, tillstyrka det preliminära förslag till utgiftstak som framläggs i propositionen. Utskottet finner i sammanhanget skäl att påpeka, att den pågående saneringen av statsbudgeten redan medfört att biståndseffekten per krona ökat till följd av den sedan 1992 förbättrade valutasituationen.

Utskottet anser sig inte ha anledning att mot bakgrund av det presenterade underlaget anföra synpunkter på utformningen av det s.k. östbiståndet.

Med det anförda anser utskottet att motionerna Fi78 (m) yrkande 5 (delvis), Fi80 (v) yrkande 6 (delvis), Fi79 (fp) yrkande 4 (delvis), Fi81 (mp) yrkandena 4 (delvis) och 29, Fi93 (kds) yrkande 2, Fi82 (kds) yrkande 7 (delvis) samt Fi94 (c) yrkande 1 bör avstyrkas.

I motion Fi92 (s) yrkandena 1–3 framförs förslag om omDispositionering av medel mellan utgiftsram 7 och andra utgiftsramar för vilka utskottet ej har beredningsansvar. Utskottet anser att det i föreliggande fall ankommer på finansutskottet att göra en övergripande bedömning av hur riksdagen bör ställa sig till dessa förslag.

I flera yrkanden behandlas det s.k. enprocentsmålet för u-landsbiståndet. Några av dessa innehåller också förslag till planer för hur detta mål skall kunna uppfyllas. Utskottet finner därför anledning att erinra om regeringens i propositionen klart uttalade avsikt att fortsatt verka för att Sverige, när ekonomin så tillåter, åter skall avsätta 1 % av BNI till utvecklingssamarbete med u-länderna. Det är enligt utskottets uppfattning inte möjligt att på förhand säga när detta låter sig göra, varför förslagen till mer eller mindre detaljerade planer inte förefaller ändamålsenliga. Det är dock utskottets bestämda mening att en återgång till enprocentsnivån bör ske så snart det statsfinansiella läget så tillåter.

Utskottet menar att kunskapen om och stödet för enprocentsmålet är väl befäst i den allmänna opinionen. Samtidigt är en återgång till enprocentsnivån också en internationellt betydelsefull symbolfråga, varför den även av det skälet bör prioriteras. Ett ytterligare skäl till att värna om biståndet är dess säkerhetsskapande funktion och dess roll inom det vidgade säkerhetspolitiska begreppet, vilket riksdagen tidigare betonat i samband med att den antog regeringens totalförsvarsproposition (bet. 1995/96:UFöU1).

Som framgår av propositionen har regeringen i sin beräkning av den ekonomiska ramen utgått från att biståndsramen, varmed torde avses den del av utgiftsområde 7 som kommer att avsättas för u-landsbiståndet samt tillhörande utgifter och avräkningar finansierade under andra utgiftsområden, sänks till en nivå som motsvarar 0,7 % av BNI. Enligt utskottets uppfattning är det ett oeftergivligt krav att Sverige inte underskrider detta av FN formulerade mål.

Utgiftsområde 7 rymmer såväl u-biståndet som medel för samarbetsprogrammet med Central- och Östeuropa. Riksdagen har beslutat om medel för detta samarbetsprogram för budgetåren 1995/96, 1997 och 1998, vilket synes ha beaktats i propositionen. Något beslut för den kommande budgetperiodens sista år, dvs. 1999, föreligger däremot ännu ej. I det betänkande som låg till grund för riksdagens beslut om Östeuropasamarbetet (bet. 1994/95:

UU16) framhölls betydelsen av att detta samarbete präglas av långsiktighet. Mot bakgrund av den hittillsvarande utvecklingen menar utskottet att ett samarbetsbehov kan förutses även efter 1998. Regeringen synes vara av samma uppfattning, och den framhåller i föreliggande proposition (s. 78) att den under år 1998 kommer att lämna förslag på omfattningen och inriktningen för samarbetet efter år 1998. Enligt utskottets uppfattning måste detta innebära att taket för utgiftsområde 7, Internationellt bistånd, för 1999 sätts så att det rymmer såväl ett u-landsbistånd omfattande minst 0,7 % av BNI, jämte ovan nämnda utgifter och avräkningar, som tillräckliga medel för att på ett adekvat sätt föra Östeuropasamarbetet vidare. Detta bör ges regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionerna Fi80 (v) yrkande 6 (delvis), Fi90 (fp) yrkande 1, Fi79 (fp) yrkande 9, Fi92 (s) yrkande 4, Fi81 (mp) yrkande 30, Fi93 (kds) yrkande 1 samt Fi94 (c) yrkande 2 bör avstyrkas.

I några motioner lyfts speciella aspekter av biståndet fram. Sålunda betonas i motion Fi81(mp) yrkande 31 handelns betydelse medan motionärerna bakom motion Fi90 (fp) yrkande 2 anser att det ideella biståndsarbetet bör prioriteras. De faktorer motionärerna nämner är otvivelaktigt betydelsefulla. I konsekvens med vad som tidigare anförts finner utskottet emellertid det mindre angeläget att, utan den helhetsbild som kommer att presenteras i budgetpropositionen, nu ta ställning till enskildheter inom utgiftsområdena. Utskottet menar därför att det är olämpligt att gå motionärerna till mötes.

Viola Furubjelke

I beslutet har deltagit: Viola Furubjelke (s), Mats Hellström (s), Göran Lennmarker (m), Inga-Britt Johansson (s), Nils T Svensson (s), Inger Koch (m), Bertil Persson (m), Karl-Göran Biörsmark (fp), Urban Ahlin (s), Eva Zetterberg (v), Carina Hägg (s), Lars Hjertén (m), Bodil Francke Ohlsson (mp), Ingrid Näslund (kds), Agneta Brendt (s), Håkan Juholt (s) och Anna Corshammar-Bojerud (c).

Avvikande meningar

1. Taken för utgiftsområdena 5 och 7

Göran Lennmarker, Inger Koch, Bertil Persson och Lars Hjertén (alla m) anför:

De utgiftsminskningar som föreslås i motion Fi78 (m) leder till att det statliga utgiftstaket kan sänkas. Om de föreslagna taken för statens utgifter behöver överskridas får regeringen återkomma till riksdagen med redovisning av varför det ökade resursbehovet uppstått samt förslag till åtgärder för att uppfylla det ursprungligen fastställda taket för de statliga utgifterna. De av regeringen föreslagna s.k. budgetmarginalerna avvisas således.

I motionen föreslås följande utgiftstak för de områden utrikesutskottet har att bereda (miljoner kronor, löpande priser, schablonmässig uppräknings med 3,3 % för 1997 och 3 % för 1998 resp. 1999).

	1997	1998	1999
UO5 Utrikesförv. och internat. samverkan	2 776	2 812	2 889
UO7 Internationellt bistånd	10 130	10 053	9 127

När det gäller förslaget beträffande utgiftsområde 5, Utrikesförvaltning och internationell samverkan, ställer internationaliseringen ökade krav på utrikesförvaltningen. Ett framgångsrikt agerande inom ramen för EU och särskilt dess gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik liksom arbetet på en gemensam europeisk säkerhetsordning fordrar en gedigen kompetens samt svensk närvaro i hela Europa och Medelhavsområdet.

Den snabba globaliseringen fordrar också svensk diplomatisk närvaro inte bara i utomeuropeiska industriländer utan särskilt i det dynamiska Asien och Latinamerika. Utvecklingen av starka handels- och mänskliga relationer ställer högre krav på utrikesförvaltningen.

Utrikesdepartementet bör återfå ansvaret för biståndspolitik. En särskild enhet med inriktning på fattigdomsutrotning, mänskliga rättigheter och demokratiutveckling bör inrättas i Afrika. Sida bör utvecklas till förmån för en mer decentraliserad hantering av utvecklingsbiståndet under Utrikesdepartementets ledning. Utvecklingsbistånd via ideella organisationer skall hanteras genom en särskild beredning inom departementet.

Vad avser utgiftsområde 7, Internationellt bistånd bör insatserna omfatta stöd för att främja mänskliga rättigheter och demokrati, fattigdomsutrotning i u-länder, omvandling i Central- och Östeuropa, humanitär hjälp vid katastrofer, kriser och krig samt förebyggande och fredsbevarande och fredsskapande verksamheter som genomförs med militär trupp utomlands.

Stödet till främjandet av mänskliga rättigheter och demokrati sker främst genom suveränitetsstödet till Estland, Lettland och Litauen samt stödet för uppbyggnad av rättsstaten och det civila samhällets institutioner såväl i Central- och Östeuropa som i u-länder. Därutöver görs betydande insatser via EU.

Offentligt bistånd skall främst inriktas på att främja rättsstaten, grundläggande utbildning samt allmän hälsovård, där rent vatten är en viktig förutsättning för människors hälsa. Att säkerställa en långsiktig hushållning med naturresurser är också en viktig uppgift.

Det långsiktiga utvecklingsbiståndet skall vara knutet till en snabb avveckling av fattigdomen. Biståndet får inte gå till statsmakten i de länder där denna förhindrar utveckling och gör sitt folk fattigare. Bistånd skall – med undantag av fall av återuppbyggnad – inte utgå till statsmakten i länder med högt biståndsberoende (10–20 % av BNP eller mer). Bistånd skall inte heller gå till den statsmakt som grovt bryter mot mänskliga rättigheter och förtrycker sitt folk. I sådana fall kan bistånd direkt till det civila samhället via missionen eller andra ideella organisationer vara särskilt befogat.

De nya demokratierna i Central- och Östeuropa skall stödjas i arbetet på en snabb omvandling till demokrati och marknadsekonomi. Insatser för rättsstatens uppbyggnad och marknadsekonomin institutioner liksom stöd för kärnkraftssäkerhet och bekämpning av miljöföroreningar har hög prioritet. Biståndet bör gradvis minska i takt med ländernas utveckling för att på sikt avvecklas.

Sverige måste ha en ordentlig beredskap för snabba insatser i samband med katastrofer så att svenska insatser kompletterar det som görs från annat håll.

Militära insatser inom FN:s ram eller i Nato:s genomförandestyrka (IFOR) i Bosnien-Hercegovina är Sveriges bidrag till internationell frihet och säkerhet. Uppdragen måste slutföras på ett tillfredsställande sätt, även om det tar lång tid. Beredskap bör finnas för ytterligare insatser om läget så påfordrar.

2. U-landsbiståndet

Karl-Göran Biörsmark (fp) anför:

Biståndet präglas i dag av resursknapphet på grund av de kraftiga nedskärningar som upprepade gånger drabbat biståndsanslagen under senare år.

Den minskning av biståndet ned till 0,7 % av BNI som regeringen föreslår i proposition 1995/96:150 och som en utskottsmajoritet bestående av (s) och (c) ställt sig bakom avvisas av Folkpartiet.

Regeringen och utskottsmajoriteten fjärrar sig alltmer från det moraliskt bindande enprocentsmålet som riksdagen en gång ställt sig bakom. I en situation med enorma behov av katastrofhjälp och omfattande behov av bistånd till stöd för spridande av demokrati och mänskliga rättigheter samt ekonomiska reformprocesser är det fel att föreslå och genomdriva kraftiga biståndssänkningar. Det är inte världens allra fattigaste som skall behöva drabbas extra hårt när Sverige sanerar sin ekonomi. Genom den väg regeringen nu slagit in på vad gäller biståndspolitiken är Sverige på väg att förlora sin trovärdighet som ett land med starkt engagemang för en rättvisare värld.

Skall Sverige upprätthålla sin trovärdighet vad gäller internationellt solidaritetsarbete måste trenden av ständiga nedskärningar i biståndet omedelbart upphöra. I stället bör vägen som leder mot uppfyllandet av enprocentsmålet genast anträdas. En plan för detta bör upprättas som visar hur Sverige säkerställer löftet om enprocentsmålet.

Folkpartiet vill fullfölja den politik som den förra borgerliga regeringen slog in på i sin budget 1994/95 då u-landsbiståndet höjdes. Folkpartiet avvisar därför regeringens nedskärningar av biståndet och föreslår i stället att u-landsbiståndet ökas med 1,2 miljarder kronor för 1997, 1,5 miljarder kronor för 1998 och 1,8 miljarder kronor för 1999 jämfört med regeringens förslag.

3. Utgiftstaken

Eva Zetterberg (v) anför:

Regeringen har i sin vårproposition föreslagit riksdagen att godkänna konstruktionen med ett utgiftstak och preliminära ramar för offentliga utgifter. I förslaget ingår både att ta ställning till detta utgiftstak, besparingar innevarande år samt preliminära nivåer för utgifter under 1997 och 1998.

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag till utgiftstak och flera av de aviserade besparingarna för 1996. För biståndet har inte regeringen nöjt sig med att stanna på den nuvarande frysta nivån, utan föreslår ytterligare besparingar för 1997 och 1998. Vi har kraftigt kritiserat frysningen och vill i stället se en konkret tidsplan för att återställa biståndet till den nivå som en gång fastställts av riksdagen, nämligen 1% av BNI till internationellt bistånd.

Vänsterpartiet kommer att i det budgetförslag som läggs i höst exakt i krontal anslå medel till biståndet för 1997 och 1998. Men redan på detta stadium vill vi klargöra att regeringens sparförslag på 1,2 miljarder för 1997 och ytterligare 600 miljoner för 1998 är oacceptabla och avvisas helt.

Vi vill också i detta sammanhang påpeka att det av regeringen själv påbjudna jämställdhetsdirektivet – att alla förslag skall granskas ur jämställdhetsperspektiv – inte uppfylls i propositionen som helhet och än mindre vad som gäller det internationella biståndet. Underlaget som motiverar sänkningen av biståndet i propositionen är mycket ofullständigt. En analys av konsekvenserna av minskat bistånd på bland annat jämställdhetens område saknas helt.

Regeringens och utskottets majoritet håller fast vid enprocentsmålet. Talet är dock alltmer ihåligt, när ingen som helst tidsplan för detta anges. Vi förväntar oss att en sådan konkret plan föreläggs riksdagen i budgetpropositionen i september 1996. Återgången bör påbörjas 1997 för att vara uppnått senast år 2001.

4. Utgiftsområde 7

Bodil Francke Ohlsson (mp) anför:

Miljöpartiet anser sänkningen av biståndsanslagen oacceptabel, och föreslår en stegvis höjning av biståndet till 1% av BNI, som ju är det ursprungliga svenska biståndsmålet. Det är ur solidaritetssynpunkt inte rimligt, att den delen av världen som inte ens har ekonomiska tillgångar att göra besparingar på, skall drabbas av svenskt sparande, om möjligheter finns att göra detta på andra områden än just på det internationella biståndet.

Vi anser att besparingar kan göras på totalförsvaret, och att detta är motiverat, med tanke på att biståndet har en funktion också som ett säkerhetspolitiskt instrument.

Den nya hotbilden för Sverige och de flesta länder i världen domineras inte längre av vapen och arméer. Ett större hot för ett lands stabilitet är att det demokratiska underskottet ökar liksom de sociala klyftorna i samhället, att fattigdomen brer ut sig, att naturresurserna förstörs och miljöförstöringen accelererar. Biståndet har också betydelse för den globala säkerheten och för internationella fredssträvanden.

Jämfört med regeringens förslag föreslår Miljöpartiet höjningar på utgiftsområde 7: Internationellt bistånd med 1 430 miljoner kronor för 1997, 140 miljoner kronor för 1998 och 1 000 miljoner kronor för 1999.

5. Utgiftsområde 7

Ingrid Näslund (kds) anför:

Enligt min mening är det utgiftstak, som regeringen i propositionen 1995/96:150 föreslår för utgiftsområde 7: Internationellt bistånd alltför lågt. Det accepteras av en utskottsmajoritet men avvisas i Kristdemokraternas motioner och i motioner från flera andra riksdagspartier såväl som från enskilda riksdagsledamöter i andra partier.

Jag vill i enlighet med Kristdemokraternas motioner Fi93 och Fi82 öka anslaget för utgiftsområde 7 enligt följande.

1997	1998	1999
2 544 miljoner	2 857 miljoner	4 314 miljoner

Jag vill hänvisa till en av de kristdemokratiska motionerna Fi93, där vi velat påminna om det orimliga i att världens fattigaste skall vara med och sanera det svenska budgetunderskottet.

I dag lever en miljard människor under existensminimum, i yttersta fattigdom utan garanterad tillgång till mat, relevant hälsovård, utbildning eller arbete. Den fattigaste delen av världens befolkning förbrukar endast 1,4 % av världens produktion av varor och tjänster under det att den miljard av jordens befolkning, som är allra rikast, dit Sverige hör, konsumerar hela 80 % av världens samlade BNP. Den oerhörda klyftan mellan världens fattiga och rika fortsätter att vidgas dels beroende på de rika ländernas bristande intresse för kraftfulla biståndsinsatser, dels på grund av att de vägrar att upphäva orättfärdiga handelsrestriktioner. På så sätt försvåras u-ländernas möjligheter till export, vilket leder till lägre inkomster, sämre konkurrensförmåga och därmed sämre förutsättningar för en stabil ekonomisk tillväxt.

Det finns många skäl förutom den absoluta fattigdomen att uppehålla en hög nivå på vårt bistånd. Under en lång följd av år har en stark biståndsvilja byggts upp av kyrkor och ideella organisationer i vårt land, en vilja som varit väl underbyggd av ett stort intresse för och goda kunskaper om människors villkor i u-länderna. Det är mycket olyckligt att Socialdemokraterna och Centern nu gör dessa drastiska och i svensk biståndspolitik fullständigt unika nedskärningar. Nedskärningen av biståndsanslaget utgör regeringens absolut största sparbeting. Detta finner jag djupt orättfärdigt och det rimmar illa med det faktum att en majoritet av svenskar i flera undersökningar uttryckt sin vilja att behålla biståndet minst på den nivå vi tidigare haft.

Solidaritetstanken har sin utgångspunkt i vår människosyn att alla människor har ett unikt och lika värde. Den gör det naturligt och nödvändigt att ta ett ansvar för omvärlden och för de människor som lever i yttersta fattigdom.

Jag vill också peka på de starka säkerhetspolitiska skäl, som finns för att upprätthålla ett starkt och effektivt bistånd. Det kalla krigets avslutning har gett nya möjligheter till global samverkan men innebär också nya säkerhetsrisker. Med säkerhet menar vi inte längre bara militär säkerhet utan också att människors levnadsvillkor spelar en mycket stor roll för den globala säkerheten. Ju mer vi främjar en demokratisk, social och ekonomisk utveckling, ju mindre blir risken för väpnade konflikter. Om biståndet minskar, växer den säkerhetspolitiska hotbilden. Ett annat område där minskat bistånd kan leda till oönskade effekter är befolkningsfrågan. Enligt alla prognoser kommer världens befolkning att öka kraftigt under de närmaste årtiondena. De flesta kommer att födas i de fattiga länderna. Att då välja att minska stödet till utbildningsinsatser och stärkandet av kvinnors ekonomiska och sociala status, som vi vet motverkar befolkningsexplosionen, är ett felaktigt vägval.

Ett annat skäl till ett kraftfullt bistånd är att Sverige genom att ratificera barnkonventionen har förbundit sig att verka för barnens rätt till en dräglig tillvaro oavsett hemort. Behovet av bistånd är ovedersägligt, när 30 000–40 000 barn fortfarande dör en för tidig död på grund av brist på mat, hälsovård och rent vatten.

Förutom att bistånd är ett uttryck för människors vilja till solidaritet och omtanke och samtidigt bidrar till en drägligare tillvaro för fler människor och en fredligare värld, är det också väsentligt för det svenska näringslivet och svensk ekonomi. Ca 40 % av det svenska biståndet går tillbaka till Sverige i form av beställningar av varor och tjänster.

Jag anser också att de effektiviseringsåtgärder som genomfördes under den senaste borgerliga regeringsperioden med kraft skall drivas vidare för att ännu större del av biståndet skall komma de allra mest behövande till del. Jag menar därför att en större del av Sveriges bistånd bör kanaliseras genom de enskilda organisationerna med sitt fattigdomsinriktade bistånd.

Jag avvisar också i enlighet med de kristdemokratiska motionerna att biståndet nu skall skäras ned till 0,7 %. Socialdemokraterna garanterade så sent som 1994 i sitt valmanifest att återgången till enprocentsnivån skulle ske snabbare än vad den borgerliga regeringen planerade. Nu accepterar utskottets majoritet en nivå som innebär 0,7 % t.o.m. 1999. I vårt förslag hamnar vi på 0,93 % 1999 och vi föreslår att en plan skall utarbetas för att återföra nivån till 1 % senast år 2001. Detta avvisar utskottet. Även om utskottet säger att det är "ett oftergivligt krav att Sverige ej underskrider detta av FN formulerade mål" (dvs. 0,7 %), vill jag varna för att detta tyvärr kan bli fallet. Trots att både regering och utskott sagt sig hålla fast vid enprocentsmålet, har utvecklingen snabbt gått i rakt motsatt riktning. Inte ens den frysning till ett fast nominellt värde på drygt 13 miljarder som till följd av betänkande 1994/95:UU15 antogs av riksdagen, ligger nu fast. Utskottsmajoriteten går nu med på drastiska försämringar trots tidigare beslut att snarast möjligt återgå till enprocentsnivån. Om man använder samma sätt att räkna som tidigare, hamnar regeringen nu på 10,926 miljarder för år 1997. Jag menar att det finns en risk att vi 1999 hamnar under 0,7 %. Östbiståndet, som inte fastlagts för år 1999 kan bli den gökunge som så småningom tränger ut utlandsbiståndet och gör att det t.o.m. passerar 0,7 %, som biståndsminister Pierre Schori betecknat som en skammens gräns.

Till sist vill jag anföra att tanken bakom enprocentsmålet är att biståndet skall vara en fredad sektor även i tider av kris och svåra ekonomiska förhållanden. Hela idén går ut på att vårt åtagande mot världens fattigaste skall vara långsiktigt och genom att en procentsats anges stå i proportion till vår förmåga. Nu prioriterar vi våra egna behov framför de som lever i yttersta fattigdom.